

2026-08-31

Regeringskansliet
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

kopia:

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

niklas.lundin@regeringskansliet.se.

Yttrande remiss av promemorian Kommunal och regional finansiering av flyglinjer med allmän trafikplikt

Diarienummer Landsbygds- och infrastrukturdepartementet: LI2026/01127

Diarienummer Sundsvalls kommun: KS-2026-00654

Sundsvalls kommun har tagit del av promemorian Kommunal och regional finansiering av flyglinjer med allmän trafikplikt och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattande ställningstagande

Sundsvalls kommun är positiv till att kommuner och regioner ges utökade möjligheter att, utifrån regionala och lokala strategiska behov, komplettera det statliga flygutbudet genom att finansiera och upphandla ytterligare flygtrafik.

Samtidigt vill Sundsvalls kommun starkt understryka att denna möjlighet inte får innebära, vare sig på kort eller lång sikt, att statens ansvar för den grundläggande nationella tillgängligheten förskjuts till kommuner och regioner.

Promemorian konstaterar själv att det bland remissinstanserna finns en oro för att kostnader för flygtrafik med allmän trafikplikt ska förskjutas från staten till kommuner och regioner. Promemorian anger samtidigt uttryckligen att avsikten inte är att förslagen ska innebära någon lättnad i det statliga ansvaret, utan att kommuner och regioner frivilligt ska kunna bidra till förbättrade flygkommunikationer.

Sundsvalls kommun delar denna principiella utgångspunkt, men anser att ansvarsfördelningen behöver framgå mycket tydligt även i den fortsatta tillämpningen av regelverket.

Den grundläggande nationella tillgängligheten ska vara ett statligt ansvar. Kommunal och regional finansiering ska vara en möjlighet att komplettera detta utbud, aldrig en förutsättning för att grundläggande flygförbindelser ska kunna upprätthållas.

Flyget är en del av den nationella transportinfrastrukturen

Promemorian framhåller att ett väl fungerande, långsiktigt hållbart och tillförlitligt transportsystem är en förutsättning för att hela Sverige ska fungera. Den konstaterar också att Sverige är ett avlångt land med stora avstånd och att flyget erbjuder snabba transporter som överbryggar dessa avstånd och möjliggör för människor och företag att bo, leva och verka i hela landet. Sundsvalls kommun delar denna beskrivning.

Flyget måste därför ses som en del av Sveriges samlade nationella transportinfrastruktur och inte enbart som en lokal eller regional angelägenhet.

För stora delar av Sverige är en fungerande flygförbindelse till Stockholm och därmed vidare till det nationella och internationella transportsystemet en grundläggande tillgänglighetsfråga. I dag är det Trafikverket som beslutar om allmän trafikplikt och upphandlar den statliga flygtrafiken. Promemorian konstaterar också uttryckligen att denna trafik i dag är statligt finansierad. Sundsvalls kommun anser att denna principiella ansvarsfördelning måste bestå.

Kommunerna bär redan en stor del av kostnaden för flygets infrastruktur

En stor del av Sveriges regionala flygplatsinfrastruktur ägs och finansieras idag av kommuner och regioner. Det innebär att kommunala och regionala skattekollektiv redan tar ett omfattande ekonomiskt ansvar för att tillhandahålla infrastruktur som inte enbart har lokal betydelse utan även fyller viktiga nationella funktioner.

Regionala flygplatser är inte endast infrastruktur för reguljär passagerartrafik. De har också betydelse för bland annat ambulansflyg, samhällsviktig luftfart, totalförsvar, krisberedskap, räddningstjänst, näringslivets transporter och nationell tillgänglighet.

Mot denna bakgrund vore det problematiskt om kommuner och regioner, utöver att finansiera själva flygplatsinfrastrukturen, i ökande omfattning även skulle behöva finansiera den grundläggande

reguljära flygtrafiken. Det skulle innebära att staten successivt för över ytterligare delar av kostnaden för den nationella infrastrukturen till kommunsektorn.

Sundsvalls kommun anser därför att det behöver finnas en tydlig gräns mellan statens ansvar för grundläggande tillgänglighet och kommuners och regioners möjlighet att köpa ett utbud därutöver.

Grundläggande förbindelser ska inte vara beroende av kommunal betalningsförmåga

Promemorian anger att kommuner och regioner ska kunna medfinansiera statliga flyglinjer, exempelvis genom att bekosta fler flygstolar eller ytterligare avgångar. Kommuner och regioner föreslås också kunna finansiera helt nya flyglinjer. Sundsvalls kommun ser en principiell skillnad mellan dessa situationer.

Om staten har konstaterat att en flyglinje är nödvändig ur ett nationellt tillgänglighetsperspektiv och därför omfattas av statlig allmän trafikplikt bör staten också säkerställa ett utbud som faktiskt ger en fungerande grundläggande tillgänglighet.

Det bör inte uppstå en situation där det statligt finansierade grundutbudet sätts på en sådan nivå att kommuner och regioner i praktiken måste medfinansiera ytterligare avgångar eller kapacitet för att flygförbindelsen ska vara användbar. En sådan utveckling skulle formellt kunna beskrivas som frivillig medfinansiering men i praktiken innebära en övervältring av kostnader från staten till kommunerna. Det är också en fråga om likvärdighet mellan olika delar av landet.

Tillgången till grundläggande nationell transportinfrastruktur ska inte avgöras av hur stark ekonomi den berörda kommunen eller regionen har eller hur mycket kommunala skattemedel som kan avsättas för att finansiera flygtrafik.

Förbindelsen med Stockholm är en nationell tillgänglighetsfråga

För Sundsvall Timrå Airport är en fungerande förbindelse med Stockholm ett tydligt exempel på den principiella gränsdragningen. En grundläggande förbindelse mellan Sundsvallsregionen och Stockholm är inte enbart en fråga för Sundsvalls eller Timrå kommuner. Förbindelsen används av ett betydligt större geografiskt område och är en del av regionens anslutning till landets politiska

och ekonomiska centrum samt till det nationella och internationella transportsystemet.

Tillgängligheten har betydelse för näringslivet, offentlig sektor, statliga myndigheter, sjukvård, universitet, kompetensförsörjning och arbetsmarknad. Om en sådan grundläggande trafik inte kan bedrivas långsiktigt på kommersiella villkor är Sundsvalls kommuns uppfattning därför att det är staten som ska säkerställa en tillräcklig förbindelse genom allmän trafikplikt och statligt finansierad upphandling.

Kommunal medfinansiering ska inte behövas för att göra ett statligt grundutbud funktionellt.

Positivt med möjlighet att upphandla strategiska tillägg

Sundsvalls kommun är positiv till promemorians förslag att kommuner och regioner ska kunna initiera och finansiera nya flyglinjer. Promemorian föreslår att en kommun eller region ska kunna föreslå allmän trafikplikt på en regional, interregional eller internationell flyglinje och, efter Trafikverkets beslut, själv ansvara för upphandling och finansiering. Detta kan vara ett viktigt regionalpolitiskt och näringspolitiskt verktyg.

Det kan exempelvis finnas situationer där en kommun eller region vill etablera en flygförbindelse med anledning av:

- en större industrietablering,
- ett omfattande bygg- eller investeringsprojekt,
- behov av arbetskraft från andra delar av Sverige eller andra länder,
- behov av tillgång till särskild specialistkompetens,
- utveckling av större arbetsmarknadsregioner,
- eller andra strategiska näringslivs- och tillväxtbehov.

Promemorian lyfter själv fram att förbättrade transportmöjligheter kan underlätta arbetspendling, skapa större arbetsmarknadsregioner samt främja företagsetableringar och utveckling av befintliga företag. I sådana situationer är det rimligt att kommuner och regioner ges rättsliga möjligheter att agera.

Det handlar då om att den kommunala eller regionala nivån väljer att addera ett strategiskt utbud utöver den grundläggande nationella tillgängligheten, inte om att kommunen övertar statens ansvar.

Möjlighet till överprövning av Trafikverkets beslut

Sundsvalls kommun anser att det finns skäl att ytterligare överväga promemorians förslag när det gäller möjligheten att överklaga Trafikverkets beslut. Enligt förslaget ska Trafikverkets beslut om allmän trafikplikt för en ny icke-statlig flyglinje kunna överklagas till regeringen, medan ett beslut att avslå en kommuns eller regions förslag om medfinansiering av en statlig flyglinje inte ska kunna överklagas. Sundsvalls kommun har förståelse för behovet av effektiva processer och för att överprövningar inte ska riskera att försena statens samlade upphandling av flygtrafik.

Samtidigt innebär förslaget att kommuner och regioner ges möjlighet att ta ett betydande ekonomiskt ansvar för att förbättra den regionala tillgängligheten. Det framstår då som mindre väl avvägt att dessa aktörer helt saknar möjlighet att få ett avslagsbeslut prövat. Ett ökat regionalt inflytande bör enligt Sundsvalls kommun även åtföljas av en rimlig grad av rättssäkerhet och möjlighet till överprövning. Regeringen bör därför överväga en ordning som möjliggör överprövning av sådana beslut utan att äventyra Trafikverkets möjligheter att genomföra den statliga upphandlingen inom nödvändiga tidsramar.

Sundsvalls kommun delar svenska regionala flygplatserns principiella invändning

Av promemorian framgår att svenska regionala flygplatser i tidigare remissbehandling avstyrkt förslaget om kommunal och regional medfinansiering av statliga flyglinjer men samtidigt varit positiva till möjligheten för regioner och kommuner att själva upphandla flygtrafik. Sundsvalls kommun anser att denna distinktion är viktig.

Det finns en betydande principiell skillnad mellan:

1. att kommuner och regioner ges möjlighet att på eget initiativ finansiera en ytterligare strategiskt viktig flyglinje, och
2. att kommuner och regioner behöver skjuta till pengar för att upprätthålla en tillräcklig nivå på en flyglinje som staten redan bedömt vara nödvändig ur ett nationellt tillgänglighetsperspektiv.

Det första innebär ett ökat regionalt handlingsutrymme.

Det andra riskerar att bli en gradvis förskjutning av statens finansieringsansvar.

Sundsvalls kommun tillstyrker därför förslaget i den del som ger kommuner och regioner möjlighet att initiera, finansiera och upphandla nya flyglinjer utifrån särskilda regionala och strategiska behov. När det gäller medfinansiering av statligt upphandlade flyglinjer anser Sundsvalls kommun däremot att det krävs tydligare garantier för att möjligheten inte leder till en successiv övervältring av kostnader från staten till kommuner och regioner.

Promemorians uttalade avsikt bör säkerställas i den fortsatta regleringen

Promemorian anger uttryckligen att förslaget innebär en möjlighet och inte en skyldighet för kommuner och regioner att bekosta ytterligare trafik. Detta är en viktig utgångspunkt, men Sundsvalls kommun anser att den behöver få ett tydligt genomslag även vid den praktiska utformningen av statens framtida trafikplikt.

Det bör därför säkerställas att:

- statens bedömning av vilket grundläggande trafikutbud som ska upphandlas görs oberoende av kommuners och regioners vilja eller möjlighet att medfinansiera,
- kommunal eller regional medfinansiering inte används som argument för att minska det statligt finansierade grundutbudet,
- kommuner och regioner som av ekonomiska skäl inte kan medfinansiera trafik inte får sämre grundläggande nationell tillgänglighet,
- och frivillig kommunal finansiering av tilläggstrafik inte senare används som grund för att staten ska reducera sitt eget åtagande.

Promemorian konstaterar att de statliga flyglinjerna i huvudsak är ett statligt ansvar. Sundsvalls kommun anser att denna princip bör vara vägledande även vid den framtida tillämpningen.

Slutsats

Sundsvalls kommun är positiv till att kommuner och regioner ges större handlingsutrymme att förbättra sin tillgänglighet genom flyg. Förslaget kan ge kommuner och regioner ett värdefullt verktyg för att möta särskilda regionala behov och exempelvis möjliggöra flyglinjer som är strategiskt viktiga för näringsliv, industrietableringar, arbetskraftsrekrytering och kompetensförsörjning.

Samtidigt måste reformen bygga på en tydlig och långsiktigt hållbar ansvarsfördelning.

Staten ska ansvara för den grundläggande nationella tillgängligheten och för de flyglinjer som krävs för att upprätthålla denna. Kommuner och regioner ska ha möjlighet att finansiera trafik som kompletterar det statliga åtagandet utifrån särskilda regionala och strategiska behov.

För Sundsvall Timrå Airport innebär detta principiellt att en fungerande grundläggande förbindelse mellan Sundsvallsregionen och Stockholm, om den inte kan upprätthållas på kommersiella villkor, är en nationell tillgänglighetsfråga och därmed ett statligt ansvar. Kommunerna ska kunna välja att göra mer. De ska inte behöva betala för att staten ska göra det som ytterst är ett nationellt ansvar.

Med vänliga hälsningar,

Niklas Säwén

Kommunstyrelsens ordförande

niklas.sawen@sundsvall.se

Sundsvalls kommun

Postadress: 851 85 Sundsvall. Besöksadress: Norrmalmsgatan 4.

Telefonväxel 060-19 10 00. www.sundsvall.se